

УДК 658.155.012.23«733»

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

О. І. Маслак

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
вул. Першотравнева, 20, м. Кременчук, 39600, Україна. E-mail: oimaslak@yandex.ru

В основу дослідження покладена ідея розробки концептуальних положень забезпечення ефективної дії механізму управління фінансовим потенціалом промислового підприємства. В статті обґрунтовано залежність інтегрального показника фінансового потенціалу підприємства від рівня економічної безпеки його діяльності за допомогою методів економіко-математичного моделювання та вдосконалено методику оцінки рівня фінансового потенціалу підприємства на основі нормування інтегральних показників за їх еталонним рівнем.

Ключові слова: фінансовий потенціал, механізм управління фінансовим потенціалом, фінансова стійкість, фінансовий стан.

ОСОБЕННОСТИ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

О. И. Маслак

Кременчугский национальный университет имени Михаила Остроградского
ул. Первомайская, 20, г. Кременчуг, 39600, Украина. E-mail: oimaslak@yandex.ru

В основу исследования положена идея разработки концептуальных положений обеспечения эффективного действия механизма управления финансовым потенциалом промышленного предприятия. В статье обоснована зависимость интегрального показателя финансового потенциала предприятия от уровня экономической безопасности его деятельности с помощью методов экономико-математического моделирования и усовершенствована методика оценки уровня финансового потенциала предприятия на основе нормирования интегральных показателей за их эталонным уровнем.

Ключевые слова: финансовый потенциал, механизм управления финансовым потенциалом, финансовая устойчивость, финансовое состояние.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. В умовах трансформаційної економіки в системі управління підприємством значно зростає роль фінансів. Пояснюється це тим, що зараз переважна кількість вітчизняних підприємств опинилася в кризовому або близькому до цього становищі, яке характеризується різким погіршенням основних показників діяльності, і насамперед – фінансових показників. Саме динаміка зміни фінансових показників дозволяє визначити негативні тенденції, що несуть загрозу банкрутства.

Фінансову діяльність підприємства можна розглядати як комплекс динамічних відносин як середовищі підприємства, так і з навколишнім середовищем. Управління таким комплексом, тобто процесами формування, розподілу, використання фінансових ресурсів і витрачення грошових коштів, які протікають під впливом великої кількості дестабілізуючих чинників, гострого дефіциту часу на ухвалення рішення, багато в чому залежить від системи фінансового оцінювання та регулювання.

В умовах інтернаціоналізації та глобалізації виробництва, розвитку сучасних комунікаційних інформаційних технологій фінанси стають найбільш рухливим економічним ресурсом, що визначає динаміку й результати діяльності промислових підприємств. Вони є потужним фінансовим потенціалом для оперативного й стратегічного впливу на виробничо-господарську ситуацію щодо швидкої зміни кон'юнктури внутрішнього й зовнішнього ринків. У зв'язку з цим, однією з базових характеристик економіки промислових підприємств незалежно від поставлених цілей – забезпечення конкуренто-

спроможності, безпеки, стабільності й сталого розвитку – є їх фінансовий потенціал.

Фінансовий потенціал доцільно розглядати як найважливіший стратегічний інструмент сталого розвитку промислових підприємств, оскільки існуюча структура фінансових ресурсів, яка сформована на основі діючої законодавчої бази, по суті, не впливає на ефективність їх виробництва в середньо – і довгостроковій перспективі й, тим самим, не дозволяє оцінити можливості використання їх фінансового потенціалу. У зв'язку з цим виникає об'єктивна потреба в розробці механізму управління фінансовим потенціалом промислових підприємств, спрямованого на формування стратегічного вектора їх стійкого розвитку [1].

Даній науковій проблемі постійно приділяють увагу такі вітчизняні та закордонні вчені як І. Бланк [2], В. Геєць, Б. Данілішин, П. Єгоров, В. Ковальова, Т. Косова, Л. Костирко, А. Поддєрьогін, В. Пономаренко, В. Савчук, О. Терещенко, Р. Фатхутдінов, М. Чумаченко, А. Чухно, А. Шеремет, М. Баканов, І. Балабанов, М. Мескон, Е. Альтман, Р. Тоффлер, Г. Тишоу, К. Беерман, Б. Колапс та інші. Однак, високо оцінюючи їх внесок у вирішення різних теоретичних і практичних питань управління фінансовим потенціалом промислових підприємств, слід зазначити на відсутність комплексного, системного підходу до їх розгляду.

Багато проблем на сьогодні лишаються дискусійними й недостатньо розробленими, що не дозволяє ефективно здійснювати управління фінансовим потенціалом промислових підприємств.

Метою дослідження є обґрунтування та апробація на прикладі промислового підприємства ПАТ „Кредмаш” методики кількісної оцінки фінансового потенціалу в рамках розробки концепції управління фінансовим потенціалом промислового підприємства і комплексу моделей його реалізації, спрямованих на формування й ефективне використання фінансових ресурсів в управлінні його діяльністю.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. В основу дослідження покладена ідея розробки концептуальних положень забезпечення ефективної дії механізму управління фінансовим потенціалом підприємства. Процес інтеграції України в світовий економічний простір загострює та актуалізує питання управління наявними та потенційними можливостями промислових підприємств.

Підґрунтям реалізації інноваційно-інвестиційних можливостей підприємства, що визначають рівень його конкурентоспроможності в мінливих ринкових умовах, є фінансове забезпечення поточних та стратегічних планів розвитку.

Питання фінансового забезпечення є особливо актуальними в сучасних умовах для підприємств галузі машинобудування. Основною проблемою розвитку машинобудівних підприємств сьогодні є повільне оновлення технічної бази при високому ступені зносу основних виробничих фондів. У таких умовах фінансово-інвестиційні можливості підприємства визначають перспективи його інноваційного розвитку та можливості забезпечення і підтримки необхідного рівня конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. Лише за умови розробки ефективного механізму управління фінансовим потенціалом підприємства можлива його адаптація до постійних змін внутрішнього та зовнішнього середовища на основі забезпечення виробничої та фінансової гнучкості, обґрунтованої достатнім рівнем фінансових можливостей та наявністю реальних перспектив фінансового розвитку.

Аналіз літературних джерел з теми дослідження показав, що фінансовий потенціал трактується неоднозначно. Одна група вчених ототожнює фінансовий потенціал з фінансовими ресурсами, а друга – з фінансовим капіталом. Проте між ними є суттєва відмінність, яка проявляється через елементний склад, структуру, джерела формування та фактори впливу на них [3–6].

У роботі Ю.В. Сердюк-Копчекчі фінансовий потенціал визначається як „сукупність фінансових ресурсів, які беруть участь у промислово-господарській діяльності та характеризуються можливістю їх залучення для фінансування як майбутньої діяльності промислових підприємств, так і їх стратегічних напрямків розвитку” [7].

Різні підходи до визначення категорії „фінансовий потенціал” зумовлюють проблеми його кількісного виміру в умовах діяльності конкретних суб’єктів господарювання та обмеженість використання цього показника в процесі обґрунтування інвестиційної привабливості промислових підприємств.

Проведені дослідження дозволили визначити фінансовий потенціал як сукупність фінансових ресурсів і можливостей підприємства, які дають змогу

забезпечити визначений стратегічний напрямок розвитку підприємства.

Фінансовий потенціал є складною, динамічною системою, елементи якої взаємозв’язані та взаємообумовлені. Кожен з елементів залежить від рівня розвитку підприємства, конкурентної позиції, можливості залучення та поєднання окремих видів джерел фінансування, ефективності системи управління.

Управління фінансовим потенціалом – це поетапний процес впливу на фінансовий потенціал для збереження його стійкості або переходу із одного стану в інший у відповідності до цілей і мети діяльності підприємства. Рівень наявного у підприємстві фінансового потенціалу визначається обсягом та якістю накопичених у підприємстві фінансових ресурсів (стану активів, рівня ліквідності, можливостей та обсягів залучення кредитів).

Розглянувши визначення фінансового потенціалу, можемо зробити висновок, що фінансовий потенціал являє собою сукупність фінансових ресурсів, за допомогою ефективного та раціонального використання яких підприємство здатне отримати прибуток та досягти поставленої мети своєї діяльності, а також отримати максимально можливий фінансовий результат, за рахунок використання наявних власних ресурсів і залучення додаткових коштів на найбільш вигідних для підприємства умовах.

Технологія визначення рівня фінансового потенціалу складається з трьох частин. Перша частина – визначення й характеристика рівнів фінансового потенціалу та його оцінка за фінансовими показниками. Друга частина – оцінка фінансового потенціалу за критерієм „можливість залучення кредитних ресурсів на основі оцінки фінансового потенціалу за критерієм „імідж підприємства”. Третя частина – комплексна оцінка фінансового потенціалу підприємства, що проводиться експертним шляхом, на підставі значущості кожної попередньої складової.

Стабільний розвиток фінансового потенціалу ділових одиниць у сучасних умовах, що супроводжується мінливістю, непрогнозованістю та посиленням економічної глобалізації, значною мірою залежить від їхньої фінансової стійкості.

Управління фінансовим потенціалом промислових підприємств є цілеспрямованим управлінським впливом на фінансові ресурси з метою досягнення фінансового добробуту промислових підприємств і нарощування рівня їх фінансового потенціалу для розвитку й відновлення виробництва на його інноваційній основі.

Аналіз складових та загального рівня фінансового потенціалу ПАТ „Кредмаш” – одного з найбільших підприємств машинобудівної галузі України – показав, що на підприємстві відсутній комплексний механізм управління фінансовим потенціалом підприємства, що позначається на розбалансованості фінансових процесів, відсутності стійкого зростання показників фінансового стану та стійкості, що негативно впливає на процес формування сталого фінансового потенціалу.

Зростання фінансового потенціалу забезпечується умовами безбиткової діяльності підприємства. Зростання коефіцієнта економічної безпеки діяльності

позитивно впливає на рівень фінансового потенціалу, бо прибуткова діяльність створює умови для нарощування власного капіталу, формування власних інвестиційних ресурсів, подальшого розширення діяльності, забезпечення приросту майна тощо [8, 9].

З метою прогнозування рівня фінансового поте-

нціалу підприємства на основі дослідження динаміки коефіцієнта економічної безпеки діяльності ПАТ „Кредмаш” було побудовано модель залежності інтегрального показника фінансового потенціалу підприємства від коефіцієнта економічної безпеки його діяльності (рис. 1).

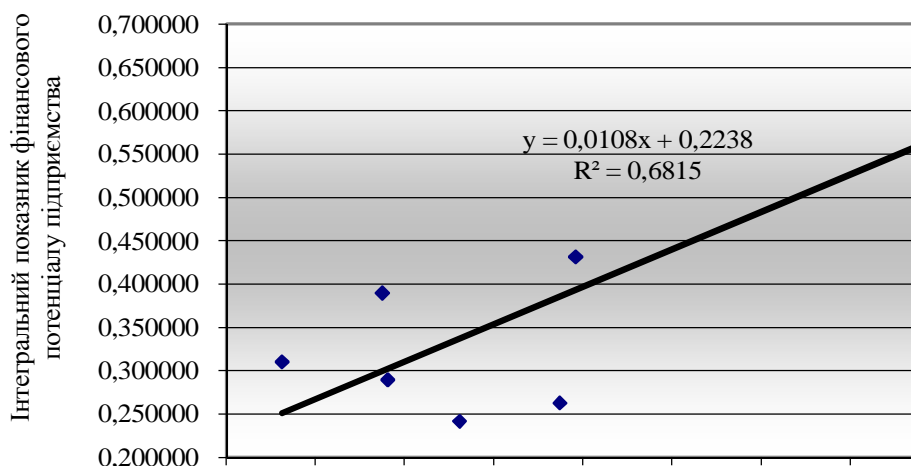

Рисунок 1 – Графік залежності між інтегральним показником фінансового потенціалу підприємства та коефіцієнтом економічної безпеки його діяльності

Дослідження зв'язку інтегрального показника фінансового потенціалу підприємства та коефіцієнта економічної безпеки його діяльності показало, що спостерігається достатньо тісна залежність між показником і фактором. На основі цього можна зробити висновок, що рівень коефіцієнта економічної безпеки діяльності в значній мірі визначає рівень інтегрального показника фінансового потенціалу підприємства.

Чим більший відсоток перевищення фактичними доходами підприємства рівня доходів, що забезпечують беззбиткову діяльність, тим потужнішим є фінансовий потенціал підприємства, тим менший вплив на його діяльність здійснюють негативні фактори зовнішнього середовища.

Апробована на прикладі ПАТ «Кредмаш» методика розрахунку інтегрального показника не дає можливості в повній мірі оцінити ступінь використання фінансового потенціалу, а в більшій мірі дає комплексну характеристику рівня ефективності використання наявних фінансових ресурсів підприємства.

Категорія „потенціал” за своєю сутністю повинна відбивати не лише наявні, а й потенційні можливості підприємства, відповідно, показник ступеня використання потенціалу повинен відображати рівень досягнення максимально можливих фінансово-господарських показників суб'єкта господарювання.

На наш погляд, найбільш об'єктивною характеристикою потенційних можливостей підприємства є сукупність найвищих досягнутих показників фінансово-господарської діяльності за час існування підприємства або за визначений проміжок часу.

З огляду на це, більш доцільно для визначення рівня використання фінансового потенціалу підприємства використовувати інтегральний показник, нормований за еталонними значеннями.

В якості еталонного приймається найкращий інтегральний показник блоку фінансово-економічних характеристик, який був досягнутий підприємством за аналізований період, тобто:

$$Ie_j = \max_{i=1}^n I_{ij}, \quad (1)$$

де Ie_j – еталонне значення інтегрального показника за j -тою групою;

$\max I_{ij}$ – максимальне значення інтегрального показника за j -тою групою;

n – кількість років в аналізованому періоді;

j – кількість груп фінансово-економічних показників.

Нормовані значення інтегральних показників за блоками фінансово-економічних характеристик визначаються наступним чином:

$$In_{ij} = \frac{I_{ij}}{Ie_j}, \quad (2)$$

де In_{ij} – нормоване значення i -того показника в j -тій групі.

Вихідні дані для визначення нормованих показників наведено в таблиці 1.

Проведемо процедуру нормування показників, наведених в табл. 1, за еталонними значеннями. Результати розрахунків зведено в табл. 2.

Наступним етапом є визначення коефіцієнта невідповідності фактичного рівня фінансового потенціалу підприємства еталонному. Коефіцієнт невідповідності розраховуємо в i -тому календарному періоді наступним чином:

$$Kn_i = \sqrt{\sum_{j=1}^m (1 - In_{ij})^2}, \quad (3)$$

Результати проведених розрахунків наведено в табл. 3.

Оскільки розрахований коефіцієнт показує рівень невідповідності фактичних показників еталонному рівню, чим нижче значення він має, тим вищим є рівень

використання фінансового потенціалу підприємства.

Таким чином, з проведених розрахунків бачимо, що найнижчим фактичний рівень використання фінансового потенціалу підприємства був у 2010 році, найвищим – у 2011 році.

Таблиця 1 – Вихідні дані для проведення процедури нормування інтегральних показників за групами фінансово-економічних характеристик діяльності ПАТ „Кредмаш”

Групи показників	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Еталонні значення (I _e)
Стан активів	0,3094	0,5596	0,2748	0,6852	0,3912	0,3038	0,7	0,7
Платоспроможність	0,7196	0,557	0,436	0,2928	0,151	0,1744	0,3368	0,7196
Фінансова стійкість	1	0,7648	0,6148	0,2376	0,2224	0,0548	0,402	1
Ділова активність	0,2348	0,2296	0,4938	0,1764	0,1882	0,5692	0,8022	0,8022
Ефективність господарської діяльності	0,2962	0,1652	0,0108	0,1098	0,2994	0,046	1	1
Ринкова активність	0,0286	0,0604	0,0312	0,2344	0,323	0,3014	0,692	0,692

Таблиця 2 – Результати нормування інтегральних показників за еталонними значеннями

Групи показників	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Стан активів	0,442	0,799	0,393	0,979	0,559	0,434	1
Платоспроможність	1	0,774	0,606	0,407	0,21	0,242	0,468
Фінансова стійкість	1	0,765	0,615	0,238	0,222	0,055	0,402
Ділова активність	0,293	0,286	0,616	0,22	0,235	0,71	1
Ефективність господарської діяльності	0,296	0,165	0,011	0,11	0,299	0,046	1
Ринкова активність	0,041	0,087	0,045	0,339	0,467	0,436	1

Таблиця 3 – Результати розрахунку показників невідповідності фактичного рівня фінансового потенціалу підприємства еталонному

Показник	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Коефіцієнт невідповідності фактичного рівня фінансового потенціалу еталонному значенню	1,4921	1,4789	1,6461	1,6644	1,6687	1,7608	0,8004

Абсолютну результативність діяльності підприємства характеризує чистий прибуток. Чистий прибуток є джерелом формування інвестиційних ресурсів підприємства, виплати дивідендів акціонерам, що дозволяє розглядати його в якості абсолютного показника ефективності використання фінансового потенціалу підприємства.

З метою визначення доцільності впровадження запропонованих змін в методологію оцінки фінан-

сового потенціалу підприємства за допомогою економетричних моделей дослідимо вплив інтегрального показника фінансового потенціалу підприємства та коефіцієнта невідповідності фактичного рівня фінансового потенціалу еталонному на показник чистого прибутку.

Результати проведених розрахунків наведено в табл. 4 та на рис. 2, 3.

Таблиця 4 – Результати економетричного дослідження залежності чистого прибутку від інтегрального показника фінансового потенціалу та від коефіцієнта невідповідності фактичного рівня фінансового потенціалу еталонному

Показники	Залежність чистого прибутку від інтегрального показника фінансового потенціалу підприємства	Залежність чистого прибутку від коефіцієнта невідповідності фактичного рівня фінансового потенціалу еталонному
Рівняння залежності	$Y = 28461 X - 7198,9$	$Y = -13864 X + 24107$
Коефіцієнт детермінації	0,6753	0,8245

Результати економетричного дослідження свідчать, що якщо ступінь впливу інтегрального показника фінансового потенціалу підприємства на показник чистого прибутку складає 67,53 %, то ступінь впливу коефіцієнта невідповідності фактичного рівня фінансового потенціалу еталонному – 82,45 %, а в другому випадку залежність зворотно-пропорційна, тобто збільшення коефіцієнта

невідповідності призводить до зменшення суми чистого прибутку підприємства.

Таким чином, з точки зору забезпечення кінцевої прибутковості підприємства використання в фінансовому аналізі та плануванні показника невідповідності фактичного рівня фінансового потенціалу еталонному є більш обґрунтованим.

Використання запропонованої методики оцінки

фінансового потенціалу підприємства дозволить проводити більш обґрунтоване фінансове планування, більш об'єктивно оцінювати вплив рівня використання фінансового потенціалу підприємства на результуючий показник чистого прибутку, що зробить механізм управління фінансовим потенціалом підприємства більш прозорим.

Подальшого вдосконалення потребує механізм визначення коефіцієнтів вагомості за групами показників, що визначають рівень фінансового потенціалу

підприємства. Застосування з цією метою експертних методик з одного боку дає можливість враховувати конкретні умови господарської діяльності, з іншого – створює умови для варіювання результатів оцінки фінансового потенціалу підприємства залежно від мети його проведення (обґрунтування фінансової стійкості перед потенційними інвесторами, звіт перед акціонерами тощо), що знижує рівень об'єктивності проведення оцінки.

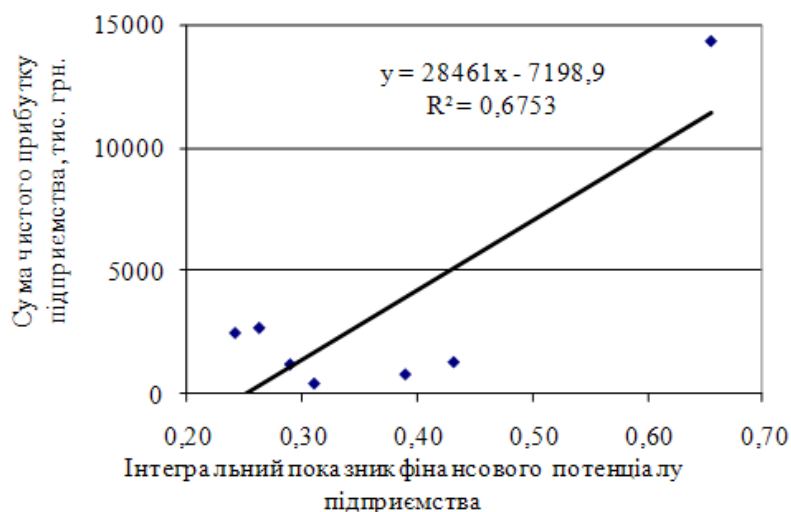

Рисунок 2 – Графік залежності чистого прибутку від інтегрального показника фінансового потенціалу підприємства

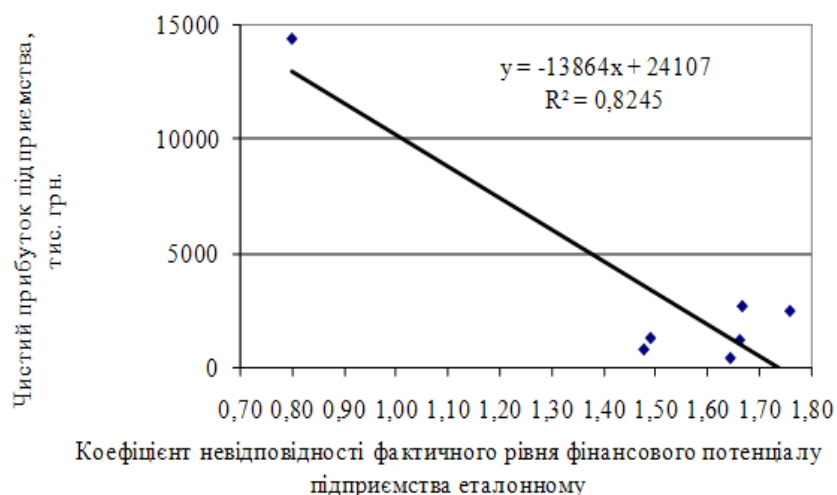

Рисунок 3 – Графік залежності чистого прибутку від коефіцієнта невідповідності фактичного рівня фінансового потенціалу еталонному

ВИСНОВКИ.

1. Фінансовий потенціал є складною, динамічною системою, елементи якої взаємозв'язані та взаємообумовлені. Кожен з елементів залежить від рівня розвитку підприємства, конкурентної позиції, можливості залучення та поєднання окремих видів джерел фінансування, ефективності системи управління.

2. Аналіз складових та загального рівня фінансового потенціалу ПАТ „Кредмаш” показав, що відсутність комплексного механізму управління фінансовим потенціалом підприємства позначається на розбалансованості фінансових процесів, відсутності

стійкого зростання показників фінансового стану та стійкості, що негативно впливає на процес формування сталого фінансового потенціалу.

3. Дослідження зв'язку інтегрального показника фінансового потенціалу підприємства та коефіцієнта економічної безпеки його діяльності показало, що спостерігається достатньо тісна залежність між показником і фактором. На основі цього можна зробити висновок, що рівень коефіцієнта економічної безпеки діяльності значною мірою визначає рівень інтегрального показника фінансового потенціалу підприємства.

4. З точки зору забезпечення кінцевої прибутковості підприємства використання в фінансовому аналізі та плануванні показника невідповідності фактичного рівня фінансового потенціалу еталонному є більш обґрунтованим. Використання запропонованої методики оцінки фінансового потенціалу підприємства дозволить проводити більш обґрунтоване фінансове планування, більш об'єктивно оцінювати вплив рівня використання фінансового потенціалу підприємства на результуючий показник чистого прибутку, що зробить механізм управління фінансовим потенціалом підприємства більш прозорим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бикова В.Г., Ряснянський Ю.М. Методичні аспекти оцінювання фінансово-економічного потенціалу підприємств загальнодержавного значення // Прометей: регіональний збірник наукових праць з економіки / Донецький економіко-гуманітарний інститут МОН України; Інститут економіко-правових досліджень НАН України. – Вип. 1(16). – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2009. – С. 286–289.
2. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами. – К.: МП «ИТЕМЛтд» СП «АДЕФ-Украина», 1996. – 534 с.
3. Дугинский Б.Л., Гужавина И.В. Совершенствование методики анализа и оценки финансового состояния предприятия // Экономика: проблемы

теории и практики: Сб. науч. тр. – Днепропетровск: ДНУ, 2006. – Вып. 143. – С. 49–54.

4. Козаченко Л.А. Оцінка фінансової стійкості підприємств (на прикладі виноробних підприємств Миколаївської області) // Аналітично-інформаційний журнал „Схід”. – 2011. – № 1 (79). – С. 27–30.
5. Комарецька П.В. Формування стратегії управління фінансовим потенціалом підприємства // Національний дослідний економічний інститут Міністерства економіки України “Формування ринкових відносин в Україні”: Зб. наук. праць. – Вип. № 9 (64) 2010. – Київ: НДЕІ МКУ, 2010. – С. 90–92.
6. Приймак І. І. Модель стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства // Вісник Львівського університету. Серія економічна. Вип. 37. – Львів, 2011. – С. 527–532.
7. Сердюк-Копчекчи Ю.В. Модель діагностики фінансового потенціала промислових підприємств // Финансы, учет, банки. – Донецк: ДонНУ, Каштан. – 2011. – Вып. 13. – С. 92–102.
8. Сметанюк О.А. Коефіцієнтний підхід до діагностики фінансового стану підприємства // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. – Луганськ: СЧУ ім. В. Даля, 2009. – № 13, Ч. II. – С. 105–108.
9. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 566 с.

FEATURES OF EVALUATION OF FINANCIAL POTENTIAL OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

O. Maslak

Kremenchuk National University Mykhailo Ostrohradskyi

vul. Pershotravneva, 20, Kremenchuk, 39600, Ukraine. E-mail: oimaslak@yandex.ru

The study is based on the idea of developing of conceptual provisions to ensure the effective operation of the financial mechanism of financial capacity of an industrial enterprise. In the article the correlation between the integral index of financial capacity of a company and economic safety of its operation using the methods of economic-mathematical modeling and improved methods of assessment of financial capacity on the basis of valuation of integrated indicators for their reference level.

Key words: financial potential, mechanism of financial capacity, financial stability, financial status.

REFERENCES

1. Bykov V., Rysnyansky Y. Methodological aspects of the evaluation of the financial and economic potential of the state value // Prometheus: *Regional Scientific Papers in Economics* / Donetsk Economic-Humanitarian Institute of Education of Ukraine, Institute of Economic and Legal Research of Ukraine. – Vol. 1 (16). – Donetsk: LLC "South-East Co., Ltd.", 2009. – PP. 286–289. [in Ukrainian]
2. Blank Y. *Strategy and tactics of finance management*. – Kyiv: YTEM Ltd "ADEF-Ukraine", 1996. – 534 p. [in Russian]
3. Duhynskyy B., Huzhavyna I. Improvement methods of analysis and evaluation of a financial condition enterprise // *Economy: Challenges theory and practice*: Coll. works. – Dnepropetrovsk: Dnepropetrovsk, 2006. – Vol. 143. – PP. 49–54. [in Russian]
4. Kozachenko L. Assessing the financial stability of enterprises (for example, wineries Mykolaiv region) // *Journal of Analytical Information "East"*. – 2011. – № 1 (79). – PP. 27–30. [in Ukrainian]
5. Komaretska P.V. Formation strategy of the financial potential of the enterprise // *National Research Economic Institute of the Ministry of Economy of*

Ukraine "Formation of market relations in Ukraine": Coll. works. – Vol. 9 (64) 2010. – Kyiv: NDEI method is used, 2010. – PP. 90–92. [in Ukrainian]

6. Adoptee I. Model of strategic management of financial stability of the enterprise // *Bulletin of Lviv University. Series Economics*. Vol. 37. – Lviv, 2011. – PP. 527–532. [in Ukrainian]
7. Serdyuk-Kopchekchy Y. Model diagnosis of a financial CAPACITY industrial enterprises // *Finance, accounting, banks*. – Donetsk: Donetsk National University, Kashtan, 2011. – Vol. 13. – PP. 92–102. [in Russian]
8. Smetaniuk O.A. Coefficient approach to the diagnosis of the financial condition of the company // *Bulletin of the Dal Eastern National University*. – Lugansk: Dal ENU, 2009. – № 13, Part II. – PP. 105–108. [in Ukrainian]
9. Tsalko Y.S. *Financial analysis*. – Kyiv.: Center of educational literature, 2012. – 566 p. [in Ukrainian]

Стаття надійшла 10.12.2012.

Рекомендована до друку
д.е.н., проф. Хоменком М.М.